

ČÁST II.

PŮSOBNOST ČSÚ VE VOLBÁCH

1. Základní údaje

Na zajištění přípravy a průběhu voleb se podílel Český statistický úřad, jehož hlavním úkolem, jako jednoho ze zákonem jmenovaných volebních orgánů, bylo stanovení závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb. Zpracování a prezentaci výsledků voleb zajišťoval Český statistický úřad zcela samostatně a nezávisle na jiných volebních orgánech. Postavení a úkoly Českého statistického úřadu ve volbách byly rámcově vymezeny také zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Podrobně se jednotlivými úkoly v přípravě voleb zabývalo usnesení Státní volební komise, které je formulovalo do podoby harmonogramu přípravných prací. Plnění podrobného harmonogramu přípravných prací Českého statistického úřadu bylo průběžně projednáváno na poradách a o plnění úkolů bylo informováno vedení Českého statistického úřadu i Státní volební komise. Uskutečnilo se i několik porad s pracovníky regionálních pracovišť Českého statistického úřadu, zaměřených zejména na přípravu pracovníků a na vytvoření dostatečných zpracovatelských kapacit.

2. Metodická a technicko-organizační příprava zpracování výsledků hlasování

Způsob zpracování, postup pracovníků Českého statistického úřadu v jednotlivých fázích zpracování, popis technických zařízení a funkcí programového vybavení byl dán technickým projektem a příslušnou dokumentací pro obsluhu počítačů. Součástí těchto dokumentů byl i popis bezpečnostních opatření proti možnému zanesení chyb do systému zpracování a podrobný popis systému prezentace výsledků voleb pro kandidující strany, ostatní volební orgány a veřejnost.

Mimořádná pozornost byla při tom věnována práci okrskových volebních komisí vzhledem k tomu, že tyto komise zjišťovaly výsledky voleb do zastupitelstev krajů a zhruba na jedné třetině území České republiky souběžně také výsledky hlasování ve volbách do Senátu. Postup okrskových volebních komisí při zjišťování výsledků hlasování upravovaly pokyny, vydané Českým statistickým úřadem jako součást závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb.

Se všemi vydanými pokyny byly seznámeny příslušné volební orgány, zejména pak okrskové volební komise, pro které byla organizována školení s doprovodným promítnutím instruktážního videopořadu. Pro okrskové volební komise byl také připraven program pro vyhotovení zápisu a pro předání výsledků hlasování v elektronické formě. Na lektorském zabezpečení těchto akcí se převažující mírou podíleli zaměstnanci regionálních pracovišť Českého statistického úřadu.

Mimořádným úkolem Českého statistického úřadu byl výběr a příprava zaměstnanců, kteří podle volební legislativy museli být pro výkon svěřených činností vybaveni písemným pověřením. Šlo zejména o zajištění přebíracích pracovišť Českého statistického úřadu vytvářených u pověřených obecních úřadů a v Plzni, Brně a Ostravě u úřadů městských částí a městských obvodů, v celkovém počtu téměř 475 pracovišť. Dále pak o pracoviště ČSÚ u krajských úřadů, kde se podepisoval zápis o výsledku voleb a zjišťovalo se předávání informací stranám v písemné i elektronické formě. Celkem bylo pro tyto volby, konané společně s volbami do Senátu, připraveno cca 700 zaměstnanců.

Další osoby byly najímány krátkodobě pro výkon dílčích činností na přebíracích pracovištích Českého statistického úřadu, např. pro kontrolu údajů přebíraných od okrskových volebních komisí nebo jejich pořizování. Jednalo se především o zaměstnance pověřených obecních úřadů, bývalé zaměstnance Českého statistického úřadu a studenty.

Vzhledem k tomu, že stejným technickým systémem byly zpracovávány i výsledky voleb do Senátu, nelze určit, kolik kterých kapacit bylo použito na volby do Senátu a kolik na volby do krajských zastupitelstev. Celkem bylo ve zpracování výsledků obou druhů voleb nasazeno:

- cca 1 300 počítačů na pořízení vstupních dat v naprosté většině zapůjčených od obecních úřadů v místě, kde bylo vytvořeno přebírací pracoviště,
- 478 počítačů pro zpracování a přenosy okrskových dat k centrálnímu zpracování a prezentaci, v jednotné konfiguraci dodaných jako součást komplexu služeb f. Alwil,
- výpočetní systém pro centrální zpracování, ukládání a prezentaci výsledků v Českém statistickém úřadu - ústředí,
- cca 3 210 osob, z toho bylo 930 vlastních zaměstnanců Českého statistického úřadu včetně cca 650 s pověřením ve smyslu zákona, dalších cca 50 pracovníků s pověřením bylo externích.

Pro průběžné předávání převzatých okrskových dat k uložení, sumarizaci a prezentaci v centrální databázi a ke zpracování a poskytování informací na pracovištích u pověřených obecních úřadů bylo využito přenosových služeb f. Telefonica O₂, smluvně zajištěných na základě zadání veřejné zakázky.

Programové vybavení pro zpracování na úrovni okrsku, přebíracího pracoviště a v centru vyhotovil Český statistický úřad ve spolupráci s firmami Bios a Dostál, programové vybavení pro prezentaci výsledků voleb řešila dodavatelsky f. Orsia. Dále bylo využito softwarových a technických služeb firem Alwil, Aristia, HP, Telefonica O₂, Oracle.

Celý projekt zpracování byl v úplné technologii ověřován před volbami ve třech celoplošných zkouškách na simulovaném příkladu a formou zátěžových testů.

3. Průběh zpracování výsledků hlasování

Systém zpracování výsledků voleb byl postaven na skutečnosti, že rozhodujícím momentem bylo schválení zápisu o průběhu a výsledku hlasování příslušnou okrskovou volební komisí. Volební legislativa již žádnému volebnímu orgánu neukládala zápisy okrskových volebních komisí přezkoumávat a jedinou kontrolní funkci v tomto směru má Český statistický úřad, který jej v případě chyb v zápisu může odmítnout a stanovit okrskové volební komisi lhůtu, ve které má nedostatky odstranit.

Bezchybně převzaté výsledky z volebních okrsků byly průběžně přejímány k ukládání a postupné sumarizaci v centrální databázi. Po převzetí výsledků za všechny okrsky kraje byl zjištěn celkový počet platných hlasů v kraji, počty hlasů pro jednotlivé strany, vypočteno rozdělení mandátů v zastupitelstvu a vyhotoven zápis o výsledku voleb do zastupitelstva kraje. Systém zpracování byl vybudován jako interaktivní systém přístupu více než 450 klientských stanic do centrální databáze v reálném čase, ze kterého byly převzaté okrskové výsledky neprodleně k dispozici v prezentačním systému a tak např. přes internet, dostupné všem zájemcům.

Svého hlavního úkolu, zpracovat výsledky voleb v nejvyšší kvalitě při zajištění bezpečnosti systému zpracování a při zajištění co nejširší informovanosti o průběhu zpracování i o konečných výsledcích voleb jak kandidujících stran, tak i veřejnosti, se Český statistický úřad zhostil velmi dobře a v tomto směru k jeho práci nebyly žádné připomínky.

Neméně významným faktorem při posuzování úspěšnosti systému zpracování výsledků voleb je i faktor času, v jakém postupná sumarizace probíhá a kdy jsou konečné výsledky voleb k dispozici. Zde je podstatné říci, že konečný čas byl limitován časem potřebným na zpracování výsledků hlasování v souběžně konaných a stejným technickým systémem zpracovávaných voleb do Senátu a nových voleb do obecních zastupitelstev.

Výsledky voleb do zastupitelstev krajů byly zpracovány v sobotu 13. října 2012 před 21.30 hod. Zatímco v 6 krajích bylo zpracování kompletně dokončeno, na celkové výsledky v 7 krajích se muselo čekat. V těchto krajích totiž zároveň probíhaly v celkem 9 obcích mimořádné volby do zastupitelstev obcí, a tak v dotčených obcích okrskové volební komise začaly zpracovávat výsledky až po uzavření volebních místností ve 22.00

hodin. Výsledky z těchto obcí byly postupně předány na pracoviště ČSÚ v neděli 14. října před 2.00 hodinou. Kompletní zpracování výsledků voleb do zastupitelstev krajů bylo dokončeno po cca 12 hodinách od zahájení sčítání hlasů. Ke zdárnému a rychlému průběhu zpracování přispělo významným způsobem i stále se zvyšující využití programu ČSÚ pro vyhotovení zápisu okrskovými komisemi.

Celkové výsledky voleb do zastupitelstev krajů pak zveřejnila Státní volební komise Sdělením ve Sbírce zákonů číslo 338/2012 dne 15. října 2012. Úplné soubory výsledků voleb v členění podle volebních okrsků jsou i nadále uchovávány v Českém statistickém úřadu.